

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (devátého senátu)

7. září 2017*

„Řízení o předběžné otázce – Daně – Zdanění energetických produktů a elektřiny – Směrnice 2003/96/ES – Oblast působnosti – Článek 2 odst. 4 písm. b) – Elektřina používaná hlavně pro účely chemické redukce – Pojem“

Ve věci C-465/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu, Německo) ze dne 19. srpna 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 3. září 2015, v řízení

Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH

proti

Hauptzollamt Duisburg,

SOUDNÍ DVŮR (devátý senát),

ve složení E. Juhász, předseda senátu, C. Vajda (zpravodaj) a K. Jürimäe, soudci,

generální advokát: M. Bobek,

vedoucí soudní kanceláře: X. Lopez Bancalari, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. listopadu 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH K. Möhlenkamp, Rechtsanwältin, a C. Palmem,
- za Hauptzollamt Duisburg H. Tulowitzkim a P. Germelmannem, jako zmocněnci,
- za vládu Spojeného království M. Holtem a D. Robertsonem, jako zmocněnci, ve spolupráci s M. Gray, barrister,
- za Evropskou komisi F. Tomat a M. Wasmeierem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 19. ledna 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu třetí odrážky čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny (Úř. věst. 2003, L 283, s. 51; Zvl. vyd. 09/01, s. 405).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH (dále jen „Hüttenwerke Krupp“) a Hauptzollamt Duisburg (Hlavní celní úřad v Duisburgu, Německo, dále jen „hlavní celní úřad“), jehož předmětem je zamítnutí žádosti společnosti Hüttenwerke Krupp o osvobození elektřiny použité pro provoz turbodmychadel v její provozovně v měsíci listopadu 2012 od daně.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Z bodů 2 až 7, 11, 12 a 22 odůvodnění směrnice 2003/96 plyne, že:
 - „(2) Neexistence předpisů Společenství o minimální daňové sazbě na elektřinu a jiné energetické produkty než minerální oleje může nepříznivě ovlivnit řádné fungování vnitřního trhu.
 - (3) Řádné fungování vnitřního trhu a dosažení cílů ostatních politik Společenství vyžaduje stanovit na úrovni Společenství minimální úroveň zdanění pro většinu energetických produktů, včetně elektřiny, zemního plynu a uhlí.
 - (4) Závažné rozdíly mezi vnitrostátními úrovněmi zdanění energie, které uplatňují členské státy, by mohly být škodlivé pro řádné fungování vnitřního trhu.
 - (5) Prostřednictvím stanovení vhodných minimálních úrovní zdanění ve Společenství se mohou snížit stávající rozdíly mezi vnitrostátními úrovněmi zdanění.
 - (6) V souladu s článkem 6 Smlouvy [o ES] musejí být požadavky na ochranu životního prostředí zahrnuty do vymezení a provádění ostatních politik Společenství.
 - (7) Společenství jako strana Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu ratifikovalo Kjótský protokol. Zdanění energetických produktů a případně elektřiny je jedním z dostupných nástrojů k dosažení cílů Kjótského protokolu.
- [...]
- (11) Rozhodnutí o daňových režimech zaváděných v souvislosti s prováděním těchto rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny přísluší každému členskému státu. V tomto ohledu se mohou členské státy rozhodnout nezvýšit celkové daňové zatížení, pokud se domnívají, že by provádění této zásady daňové neutrality mohlo přispět ke změně struktury a k modernizaci jejich daňových systémů tím, že bude podporováno chování směřující k větší ochraně životního prostředí a lepšímu využití pracovní síly.
- (12) Ceny energetických produktů jsou základními prvky politik Společenství v oblastech energetiky, dopravy a životního prostředí.

[...]

(22) Energetické produkty by měly v zásadě podléhat právnímu rámci Společenství, pokud se používají jako palivo nebo pohonná hmota. V této souvislosti vyplývá z povahy a logiky daňového systému, že je z oblasti působnosti rámcových předpisů Společenství [tohoto právního rámce] vyloučeno dvojí použití energetických produktů, použití energetických produktů k jiným účelům než jako palivo nebo pohonná hmota, jakož i mineralogické postupy. Obdobně by se mělo zacházet s elektřinou používanou podobným způsobem.“

4 Článek 1 směrnice 2003/96 stanoví, že členské státy zdaní energetické produkty a elektřinu v souladu s touto směrnicí.

5 Článek 2 odst. 1 uvedené směrnice definuje energetické produkty pomocí seznamu výrobků kódů kombinované nomenklatury (KN) uvedených v příloze I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku (Úř. věst. 1987, L 256, s. 1; Zvl. vyd. 02/02, s. 382). Článek 2 odst. 2 uvedené směrnice upřesňuje, že se směrnice rovněž vztahuje na elektřinu kódu KN 2716.

6 Článek 2 odst. 4 téže směrnice uvádí:

„Tato směrnice se nevztahuje na:

[...]

b) následující použití energetických produktů a elektřiny:

- energetické produkty používané pro jiné účely než jako pohonné hmoty nebo paliva;
- dvojí použití energetických produktů.

Energetický produkt má dvojí použití, pokud se používá jednak jako palivo, a jednak pro jiné účely než jako pohonná hmota nebo palivo. Za dvojí použití se považuje i použití energetických produktů pro chemickou redukci a v elektrolytických a metalurgických procesech;

- elektřina používaná zejména [hlavně] pro účely chemické redukce a v elektrolytických a metalurgických procesech,

[...]“

Německé právo

7 Podle § 9a odst. 1 Stromsteuergesetz (zákon o dani z elektřiny), ve znění použitelném na skutkový stav věci v původním řízení, platilo, že:

„Daň z elektřiny bude na žádost prominuta, vrácena nebo nahrazena, pokud se prokáže, že elektřina byla zdaněna a použita společností výrobního odvětví

[...]

4. pro účely postupu chemické redukce,

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 8 Společnost Hüttenwerke Krupp provozuje ocelárnu. Ve vysokopecním zařízení ocelárny vyrábí při vysokých teplotách procesem chemické redukce ze železné rudy a koksu surové železo.
- 9 Zařízení obsahuje turbodmychadla, jež jsou poháněna elektromotory a pomocí kterých je okolní vzduch stlačen, aby mohl být vpraven do ohřívačů vzduchu. Stlačený vzduch, který se později zahřeje, se potom jinými dmychadly vhání do vysoké pece, ve které probíhá chemická redukce, během které se železná ruda postupně transformuje na železo přidáním oxidu uhelnatého ve vysoké teplotě. Vhánění horkého stlačeného vzduchu je nezbytné pro spuštění a udržení chemické redukce ve vysoké peci.
- 10 Dne 26. dubna 2013 požádala společnost Hüttenwerke Krupp podle § 9a zákona o dani z elektřiny hlavní celní úřad, aby osvobodil o daně 20 585,2 MWh elektřiny použité v listopadu 2012 pro provoz turbodmychadel. Rozhodnutím ze dne 4. června 2013 hlavní celní úřad tuto žádost zamítl. Zároveň zamítl stížnost podanou společností Hüttenwerke Krupp proti tomuto rozhodnutí.
- 11 Společnost Hüttenwerke Krupp proto podala u předkládajícího soudu proti uvedenému rozhodnutí žalobu.
- 12 Tato společnost tvrdí, že pojem „elektřina používaná zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ uvedený ve třetí odrážce čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 zahrnuje veškerou elektřinu použitou pro účely chemické redukce, jak naznačují slova „pro účely“ použitá ve znění tohoto ustanovení. Podle jejího názoru tento pojem zahrnuje celý proces chemické redukce, aniž rozlišuje mezi jeho jednotlivými etapami. Součástí procesu chemické redukce je tudíž rovněž výroba a vpravení stlačeného vzduchu, bez něhož by tento proces nebylo možné provést.
- 13 Hlavní celní úřad naopak tvrdí, že elektřina musí být použita pro účely procesu chemické redukce přímo, a nikoli v pomocných nebo sekundárních zařízeních v jiné fázi výroby, i když jsou taková zařízení pro výrobu surového železa nezbytná. Elektřina použitá v turbodmychadlu, které je v chodu před skutečným procesem chemické redukce, nemůže být považována za elektřinu přímo použitou pro účely tohoto procesu.
- 14 Předkládající soud uvádí, že řešení sporu před ním závisí na výkladu § 9a odst. 1 zákona o dani z elektřiny, ve znění rozhodném pro věc v původním řízení, kterým se provádí třetí odrážka čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96.
- 15 Uvedený soud má za to, že použití okolního stlačeného vzduchu, zahřátého ve vysoké peci, je nezbytnou součástí procesu ve vysoké peci, a tedy procesu chemické redukce, které by tudíž nemělo být považováno za „předchozí, již dokončený proces“. Dodává, že horký stlačený vzduch se vyrábí pouze pro účely zásobování vysoké pece prvkem, který je pro chemickou redukci absolutně nezbytný.
- 16 Za těchto podmínek se Finanzgericht Düsseldorf (Finanční soud v Düsseldorfu, Německo) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být třetí odrážka čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 [...] vykládána v souvislosti s procesem výroby surového železa ve vysokých pecích v tom smyslu, že i elektřina pro pohon turbodmychadel má být považována za elektřinu používanou hlavně pro účely chemické redukce?“

K předběžné otázce

- 17 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být třetí odrážka čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 vykládána v tom smyslu, že je elektřina používána pro provoz turbodmychadel určených pro stlačování vzduchu následně používaného ve vysoké peci v procesu výroby surového železa chemickou redukcí z železné rudy „elektřinou používanou zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ ve smyslu tohoto ustanovení.
- 18 Tato otázka se ve skutečnosti týká míry propojení, které musí existovat mezi elektřinou a chemickou redukcí, aby bylo možné určitou elektřinu považovat za elektřinu „používanou zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ ve smyslu třetí odrážky čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96.
- 19 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 vyjímá z oblasti působnosti této směrnice energetické produkty a elektřinu, které jsou používány pro účely uvedené v tomto ustanovení. Energetické produkty a elektřina, na něž se toto ustanovení vztahuje, tedy podle této směrnice nejsou předmětem daně.
- 20 Z oblasti působnosti směrnice 2003/96 je tedy vyjmuta „elektřina používaná zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ uvedená ve třetí odrážce čl. 2 odst. 4 písm. b) této směrnice.
- 21 Obvyklý význam pojmu „elektřina používaná [...] pro účely chemické redukce“ v různých jazykových verzích uvedené třetí odrážky čl. 2 odst. 4 písm. b) napovídá, že vzdálený vztah mezi použitím elektřiny a chemickou redukcí nepostačuje k tomu, aby takové použití mohlo spadat do oblasti působnosti tohoto ustanovení, stejně tak jako pro tento účel nepostačuje použití elektřiny, které není nezbytné pro uskutečnění chemické redukce.
- 22 Ze samotného znění směrnice 2003/96 nelze nicméně určit, zda je mezi elektřinou používanou k účelu, o jaký se jedná ve věci v původním řízení, a chemickou redukcí dostatečně úzké propojení ve smyslu uvedeného ustanovení.
- 23 Je tedy třeba vzít v úvahu nejen znění třetí odrážky čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96, ale i její kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (zejména viz rozsudek ze dne 10. září 2014, Holger Forstmann Transporte, C-152/13, EU:C:2014:2184, bod 26).
- 24 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle druhé odrážky čl. 2 odst. 4 písm. b) uvedené směrnice se tato směrnice nevztahuje na dvojí použití energetických produktů. Je třeba dodat, že definice dvojího použití energetických produktů je uvedena v tomto ustanovení a vyplývá z ní, že energetický produkt má dvojí použití, pokud se používá jednak jako palivo a jednak pro jiné účely než jako pohonná hmota nebo palivo. Za dvojí použití se považuje i použití energetických produktů pro chemickou redukcí.
- 25 Článek 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 je třeba vykládat ve světle bodu 22 odůvodnění uvedené směrnice, který stanoví, že energetické produkty by měly v zásadě podléhat právnímu rámci Společenství, pokud se používají jako palivo nebo pohonná hmota. Podle tohoto bodu odůvodnění z povahy a logiky daňového systému vyplývá, že je z oblasti působnosti tohoto právního rámce vyloučeno zejména dvojí použití energetických produktů a že s elektřinou používanou stejným způsobem by se mělo zacházet obdobně.
- 26 Jak uvedla Komise ve svém vyjádření, byla to právě zaměnitelnost energetických produktů a elektřiny, kvůli které se unijní normotvůrce rozhodl zacházet s elektřinou obdobně jako s těmito produkty pro účely vymezení oblasti působnosti směrnice 2003/96, a tudíž pro účely jejich zdanění v souladu s touto směrnicí. Vymezení věcné působnosti této směrnice takovým způsobem totiž umožňuje stanovit minimální úroveň zdanění v rámci Evropské unie globálním způsobem jak pro energetické

produkty, tak pro elektřinu a v konečném důsledku sleduje dosažení dvojího cíle této směrnice, jak se uvádí v jejích bodech 2 až 6, 7, 11 a 12 odůvodnění, a sice zajistit řádné fungování vnitřního trhu v odvětví energetiky a podporovat cíle politiky životního prostředí.

- 27 Stran úvah uvedených v bodech 25 a 26 výše je třeba poznamenat, že pokud by se pojem „elektřina“ používaná zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ uvedený ve třetí odrážce čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 vykládal šířeji než pojem „[energetické produkty použité] pro chemickou redukci“ ve smyslu druhé odrážky tohoto ustanovení, nebylo by s elektřinou používanou stejným způsobem zacházeno obdobně jako s energetickými produkty, čehož chtěl dosáhnout unijní normotvůrce při vymezení oblasti působnosti uvedené směrnice.
- 28 Takový výklad by totiž vedl k tomu, že by byla elektřina vyjmuta ze zdanění stanoveného směrnicí 2003/96, a to na rozdíl od energetického produktu používaného stejným způsobem, který by sám podléhal zdanění v souladu s touto směrnicí. Vzhledem k zaměnitelnosti energetických produktů a elektřiny by tento výklad zvýhodňoval používání elektřiny na úkor energetických produktů, což by bylo v konečném důsledku v rozporu s dvojítm cílem směrnice 2003/96, připomenutým v bodě 26 tohoto rozsudku.
- 29 V projednávané věci je třeba rovněž upřesnit, že z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že by se v zařízení, o které se jedná ve věci v původním řízení, elektřina používala pro provoz turbodmychadla jinak než pro pohon elektromotorů potřebných pro stlačování okolního vzduchu. Vyjádření společnosti Hüttenwerke Krupp vychází rovněž z předpokladu, podle kterého se elektřina používá za okolností původního řízení pro provoz turbodmychadla jako hnací síla. Společnost Hüttenwerke Krupp na jednání v odpověď na otázku položenou Soudním dvorem rovněž uvedla, že stlačený vzduch z turbodmychadla se následně ohřívá v ohřívači vzduch, načež se vhání do vysoké pece.
- 30 Pokud by turbodmychadlo fungovalo nikoliv díky elektřině, ale spíše díky energetickému produktu, jako je nafta, nespadal by přitom tento produkt pod pojem „energetický produkt [dvojího] použití“ ve smyslu první věty druhé odrážky čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96, na který by se vtažovala výjimka z oblasti působnosti této směrnice, neboť používání dotyčného energetického produktu by sloužilo pouze jako hnací síla, což by odpovídalo použití jako pohonná hmota.
- 31 Z důvodů uvedených v bodech 26 až 28 tohoto rozsudku tedy nelze třetí odrážku tohoto ustanovení vykládat v tom smyslu, že vyjímá z oblasti působnosti uvedené směrnice elektřinu používanou ke stejným účelům jako takovýto energetický produkt, jinak by nebyla respektována vůle unijního normotvůrce, který chtěl při vymezení oblasti působnosti směrnice 2003/96 dosáhnout toho, aby se s elektřinou zacházelo obdobně jako s energetickými produkty.
- 32 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že třetí odrážka čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice 2003/96 musí být vykládána v tom smyslu, že elektřina používaná pro provoz turbodmychadel určených pro stlačování vzduchu následně používaného ve vysoké peci v procesu výroby surového železa chemickou redukcí z železné rudy není „elektřinou“ používanou zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ ve smyslu tohoto ustanovení.

K nákladům řízení

- 33 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (devátý senát) rozhodl takto:

Třetí odrážka čl. 2 odst. 4 písm. b) směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny musí být vykládána v tom smyslu, že elektřina používaná pro provoz turbodmychadel určených pro stlačování vzduchu následně používaného ve vysoké peci v procesu výroby surového železa chemickou redukcí z železné rudy není „elektřinou používanou zejména [hlavně] pro účely chemické redukce“ ve smyslu tohoto ustanovení.

Podpisy.